

9. BÖLÜM

BELEDİYE HİZMETLERİNDE YENİ VE FARKLI UYGULAMALAR

- SÜREKLİ DENETİM
- İLGİNÇ BİR TASARRUF YÖNTEMİ
- BORÇSUZ BİR BELEDİYE YÖNETİMİ
- ELEKTRİK ŞEBEKESİ TÜMÜYLE YENİLENİYOR
- SUSUZ VE ELEKTRİKSİZ SEMT KALMAMALI
- BAĞLAR'A KANALİZASYON
- PAZAR YERİ DÜZENLEMELERİ
- İLK ÇOCUK PARKLARI
- İLK TELEVİZYON YAYINI
- MAHALLE SAYISI 19'A ÇIKIYOR
- CADDE VE SOKAKLARIN İSİMLENDİRİLMESİ
- SAFRANBOLU'YA KADASTRO GELİYOR
- HASTARLA İÇİN YENİ İMAR PLANI
- VAKIF ESERLERİN ONARIMINDAKİ SORUNLAR

9. BÖLÜM

BELEDİYE HİZMETLERİNDE YENİ VE FARKLI UYGULAMALAR

Yeni Belediye Başkanı olarak, Safranbolu'da yeni bir görev ve hizmet anlayışını, öncelikle Belediye personeline benimsetmeliydim. Memur ve işçilerin hemen tamamına yakın çok büyük kısmı Safranbolulu olsa da, kendilerini nitelikleriyle birlikte yakından tanımıyordum; onlar da beni yeterince tanımazlardı. Sanırım bundan dolayı, başlangıçta bana karşı çok da çekingen davranıyorlardı.

Sayıları çok az olan memurların lise mezunu olan bir kaçı dışında, çoğu ilkokul mezunu idi, ortaokul mezunu da çok azdı. Ama kısa zamanda gördüm ve anladım ki, hepsi de görev bilinci içindeler; yeter ki kendilerine yön ve yol gösterilsin. Bunu yapacak olan da Belediye Başkanı idi; *"at sahibine göre kişnerdi"*.

• SÜREKLİ DENETİM

Eski bir müfettiş olarak tüm Belediye hizmetlerini sürekli denetlemek istiyor, hizmette aksama ve görevde savsaklama olmamasını sağlamaya çalışıyordum. Belediye Başkanı olduktan kısa bir süre sonra, ne işle meşgul olduklarını görmek için, memur arkadaşların bir arada çalıştıkları odaya girdim; masasının üzerinde cevaplandırılması, bana göre gecikmiş bir dilekçe gördüğüm bir memura çıktım. Genç bir arkadaşı, kendini savunmadı; en kıdemlileri Tahakkuk Memuru Abdullah ADEM araya girdi, gecikmenin nedenlerini açıklamaya çalıştı; kırmamak için anlattıklarından tatmin olmuş göründüm. Bu müdahalem, Belediye Başkanlığım döneminde, tüm yazışmaların geciktirilmeden yapılmasının, her vatandaşın başvurusunun zaman geçirilmeden yanıtlanmasının ve *"bugün git, yarın gel"* uygulaması olmamasının başlangıcını oluşturdu.

• İLGİNÇ BİR TASARRUF YÖNTEMİ

Yılların Belediye Başkanlığı Hulusi ZEREN emekli olduktan sonra, yerine atama yapılmamıştı. Özel İdare memurlarından Mehmet Ali TERZİAHMETOĞLU'nun bu görev için istemi olduğunu duyunca, kendisini çağırıp konuştum; Eylül/1974 başında hemen atamasını gerçekleştirdim. Kısa bir süre içinde, çok da isabet ettiğimi anladım. Belediye dürüst, çalışkan, güvenilir bir memur kazanmıştı. Belediye Başkanlığım döneminde kendisinden

kaynaklanan bir sorun olmadı; hiç kimse de onunla ilgili bir şikayette bulunmadı. Ancak, bir gün şu ilginç yakınmayla karşılaştım:

Belediye Meclis Üyesi Erdem AYEN, diğer üye arkadaşlarla birlikte olduğumuz bir sırada, içerisine Belediye Meclisi toplantı çağrısının konulduğu bir zarfı, cebinden çıkararak, *“Belediyenin çok parası olmadığını biliyoruz Sayın Başkan, parasını biz verelim, yeni zarf alınsın; daha önce kullanılmış zarflar ters çevrilerek, içersine duyurularınız konulup bize gönderilmesin”* dedi. Önce ne demek istediğini anlamadım, incelediğimde, içindeki bir yazıyla Belediyeye gönderilen ve üzerinde Belediye Başkanlığı yazan bir zarf ters yüz edilmiş; zarfın eskiden tersi olan yeni yüzüne Sayın Erdem AYEN yazılıp gönderilmek suretiyle, aynı zarf iki kez kullanılmış. Böyle bir uygulamadan ilk kez haberdar oluyordum.

Mehmet Ali TERZİAHMETOĞLU

Belediyenin çok parası olmasa da, bir zarf, o zamanın parasıyla nihayet birkaç kuruştur. Ertesi gün Başkanlık Mehmet Ali TERZİAHMETOĞLU'na niçin böyle yapıldığını sordum. *“Gelen evrakin zarfını yırtmıyorum, odacı arkadaş boş duracağına, onları ters yüz ediyor, yapıştırıyor; yeniden kullanıyoruz. Geçen bayram size gelen kartların zarflarını da bu amaçla istemiştik”* dedi. Bu, kamu harcamalarında savurganlık karşısında tasarruflu davranmaya ilginç bir örnektir. Ancak, yaygın ve benimsenmiş bir uygulama olmadığı için, böyle bir zarfın gönderildiği kişi, kendisine değer ve önem verilmediği gibi yanlış bir kaniya sahip olabilir. Sayın TERZİAHMETOĞLU'na bunları anlattım; tasarruf anlayışının, kutlamaya değer olduğunu da özellikle vurguladım.

● BORÇSUZ BİR BELEDİYE YÖNETİMİ

Belediye Başkanı olarak en fazla duyarlılık gösterdiğim konu, Belediye hesaplarında gelir-gider dengesinin bozulmamasıydı; ayak, yorgana göre uzatılmalıydı. Her akşam üzeri Belediye saymanı İzzet ÇUBUKCU'dan, Belediyenin T.C. Ziraat Bankası'ndaki hesap bakiyelerini gösterir rakamları bana getirmesini isterdim. Sayın ÇUBUKCU, görevine bağlı, sakin mizaçlı, saygılı, bir genç arkadaştı. Kendisini mesai bitimine yakın çağırır, elindeki kağıda, o güne ait banka nakit mevcudunu yazmış olarak gelirdi.

Örneğin, 25.Mayıs.1976 tarihi itibarıyla Bankada Belediye hesabında 1.407.725 lira 43 kuruş; İşletme hesabında da 536.197 lira 67 kuruş bulunuyordu. 1975 mali yılındaki toplam Belediye giderleri ise, 3.370.481 lira 48 kuruştan ibaretti. Bu paraların, 2000'li yıllarda alım gücü

açısından ne anlama geldiğini anlamak için, yine Mayıs/1976 ayında bugünkü Safranbolu Hükümet Konağı'nın inşaatının 5.060.000 lira keşif bedeli üzerinden ihaleye çıkarıldığını bilmek yeterlidir.

Gelecek günlerde yapılması zaruri ödemeleri ve toplanacak gelirleri göz önüne alarak, nakit giriş çıkışının programlanması sayesinde, işçi memur tüm Belediye personeline aylıklarının, bir gün bile zaman geçirilmeden ödenmesi ilke edinildi. Ne gelir vergisi stopajlarından dolayı Maliye'ye ve ne de sosyal güvenlik kesintileri nedeniyle T.C.Emekli Sandığı ile SSK'ya borçlanıldı; ödemeler her ay zamanında yapıldı. Belediye'ye mal ve hizmet satanlar da, paralarını hiç beklemeden alırlardı. Elektrik abonelerinin yaptığı ödemeler, bir çok Belediye'den farklı olarak, başka yerlerde kullanılmadığı için, Türkiye Elektrik Kurumu'na (TEK) da hiç borçlanılmadı.

Ancak, zaman zaman Belediyelerin kamu kurumlarına ve TEK'e olan borçları, çıkarılan özel kanunlarla silindiğinde, *"keşke biz de ödemeseydik"* diye hayıflanmamak elde değildi. 1978 Mali Yılı Bütçe Kanunu tasarisına böyle bir hüküm konulduğu öğrenilince, TEK'e olan enerji borcu ödenmeyerek, böyle bir olanaktan bir kez yararlanıldı. Bu kanunlar, vergi aflarına ilişkin kanunlar gibi, zamanında ödemeyenleri, *"aferin iyi yaptınız"* denilerek, ikramiye ile ödüllendirmekten farksızdı; dolayısıyla ödemelerini zamanında yapanlar açısından da haksız düzenlemelerdi. Bir hukuk devletinde olmaması gerekli, eşitsizlik yaratan uygulamalardı.

● ELEKTRİK ŞEBEKESİ TÜMÜYLE YENİLENİYOR

1970'li yıllarda su ve kanalizasyon gibi alt yapı hizmetlerinin dışında, elektrik dağıtımını da Belediyelerin uhdesindeydi. Kamuya ait iktisadi kurumların yanı sıra, temizlik ve şehir içi yolcu taşımacılığı gibi hizmetlerin özelleştirilmesi henüz söz konusu değildi. Elektrik dağıtımını da yerel bir hizmetti; diğer yerel belde hizmetleri gibi Belediyelerce yürütülürdü.

Safranbolu elektrik şebekesinin yenilenmeye gereksinimi vardı. Kent hem genişlemiş ve hem de nüfusu çoğalmıştı. Ayrıca evlerde kullanılan ve beyaz eşya denilen elektrikli araç gereçlerin de hem sayısı ve gücü, hem çeşidi artarken, elektrik tüketimi de artmıştı. Artan tüketim nedeniyle trafolar yetersiz kalıyor, gereken kalınlıkta olmayan iletim hatları, tüketilen enerjiyi çekemediğinden kopmalar oluyordu. Elektrikçi Osman Usta ve arkadaşları yoğun uğraş içersinde olsalar da, arızalarla baş edilemiyordu

İller Bankası nezdinde, elektrik şebekesinin yenilenmesine ilişkin olarak yapılan girişimlerden, gecikilerek de olsa olumlu sonuç alındı. Banka önce yenileme ve genişleme projesini ihaleye çıkarttı; Karıt Köyünden Elektrik Yük.Müh. Bilal AYTEN'in ihaleyi kazanması bir şanstı. Safranbolu'nun çok uzun süre gereksinimini karşılayacak bir proje hazırlandı; projede kente

çok sayıda trafo yerleştirilmesi ve iletim hatlarının tamamen yenilenmesi öngörüldü. Ancak, Devlet Planlama Teşkilatı'nca yatırım programına aldırılan ve İller Bankası'nca da 1979 yılında, 114 Milyon lira keşif bedeli üzerinden iki kez ihaleye çıkılmasına rağmen, birim fiyatlarının uygun bulunmamasından dolayı, talipli çıkmaması nedeniyle projenin uygulamasına geçilemedi.

Zonguldak Uyanış Gazetesi – 22.01.1979

1980 yılında, yeni birim fiyatlarıyla yeniden ihaleye çıkılması için çok çaba gösterildi. Bu konuda yardımcı olan İller Bankası Yönetim Kurulu üyesi, CHP Zonguldak eski Milletvekili Hüseyin BAYTÜRK, yeni ihalenin 12 Eylül 1980 günü yapılacağını telefonla bildirmişti. İlginç rastlandı o gün askeri hareket oldu; 12 Eylül, Türkiye'nin siyasal yaşamında yeni bir dönüm noktasıydı. Görevim son bulmuştu; yeni ihale birkaç ay sonra gerçekleştirildi ve böylece Safranbolu bugünkü elektrik şebekesine kavuştu. Ancak iki yıl sonra, Belediyenin elektrik hizmetleriyle ilişkisi kalmadı; bu hizmetler, ilgili personelle birlikte TEK'e devredildi.

Satın aldıkları enerji bedelini TEK'e ödememeleri gerekçe gösterilerek, 1982 yılında özel bir kanunla, Belediyelerden elektrik dağıtım hizmetinin alınması hiç de doğru ve haklı bir uygulama değildi. Bir hukuk düzeninde, bir kamu kurumunun, diğer kamu kurumuna olan borcunu ödememesi, böyle bir işleme gerekçe olmamalıydı. Aslında, siyasal yaklaşımlar ve kayırmalar olmasa, borçlar mutlaka ödenirdi.

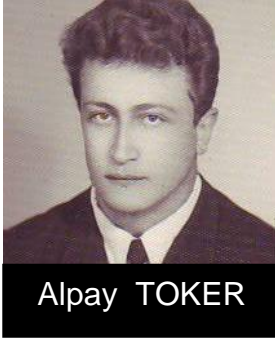
• SUSUZ VE ELEKTRİKSİZ SEMT KALMAMALI

Belediye Başkanı olduğum dönemde, Safranbolu'da Belediye hizmetlerinin tümünden yararlanamayan semtler olduğu gibi, elektrik ve suyu olmayan Kayarlı ve A.Tokatlı Mahallesi gibi yerleşim yerleri de vardı. Eskiden

“Öte Bağlar” denilen bugünkü “Bağlar”ın dışında, yaz aylarında kimi Safranbolulular da Kirkille ve Kayarlı Bağları’na taşınırlar, oralarda da yazlık evler bulunurdu. Kirkille’de arklardan akıtılan sulama suyu vardı; içme suyu şebekesi yoktu. İller Bankası, Kirkille su şebekesi için çıktığı ihalede yüklenici bulamayınca, Belediye olarak iş üstlenildi ve kaynaktan itibaren su borusu döşenerek, evlere su bağlantısı yapılması sağlandı ve böylece, Karamançukuru semti de dahil, Kirkille 1975 yılında temiz suya kavuşturuldu.

Kayarlı’da ise, Akçasu deresinin yatağında “Koç suyu” denilen bir kaynak vardı. Yaz aylarında dere kurduğu için, buradan güğüm ve testilerle evlere içme suyu taşınır, ayrıca Kayarlı bahçeleri de bu kaynaktan, arklarla getirilen suyla sulanırdı. Eski yıllarda Kayarlı’da kışları oturulmadığı için, sonbahar yağmurlarıyla birlikte Akçasu deresi’nden akan su, Koç suyu denilen kaynak suyuna karışsa da önemli değildi; zira mevsim itibariyle kimsenin oturmadığı kış aylarında Kayarlı’da içme suyu ihtiyacı olmazdı.

Oysa 1960’lı yılların ortalarında, Kayarlı yazlık bir yerleşim yeri olmaktan çıkmış, evlerin hemen tamamı sahip değiştirmişti. Buradaki evleri satınalan yeni hemşehriler, Kayarlı’da yaz kış, devamlı oturmaya başlamışlardı. Üstelik, Kirkille ve Karamançukuru’nun da, artık devamlı oturlan yerler olması, buralardaki evlerin atık sularının akıtıldığı Akçasu deresi yatağındaki kaynaktan çıkan Koç suyunu da kirletmişti.

Alpay TOKER

Bu koşullarda Kayarlı’yı temiz bir suya kavuşturmak gerekiyordu. Bu, hem Belediye Başkanı olarak görevim gereği idi ve hem de Kayarlı’ya özel ilgim vardı. Kayarlı, kendi mahallem Akçasu’daki evimizin 2 Km. kadar yakınındaydı. Yazları oraya taşınan Ziraatçi Emin Amca’nın (Öğretmen Emin TOKER) oğlu, çok yakın arkadaşım ve dostum; halen ABD’de Teksas’a yerleşmiş bulunan Alpay TOKER’le birlikte Kayarlı’da, Koç suyunun çevresinde öğrencilik yıllarımıza ilişkin çok ilginç anılarım da vardı.

Kayarlı’ya içme suyu sağlamak için, ilk akla gelen Kirkille suyundan yararlanmaktı. Kirkille’nin üst kısmındaki kaynaktan çıkan suyun debisi, hem evlerde içme suyu olarak kullanmaya ve hem de arklardan akıtılarak, bahçeleri sulamaya yetiyordu. Kirkille’nin hemen altında, dere kıyısındaki Karamançukuru’na yapılan çeşme gibi, Kayarlı’da da cami yanına yapılacak bir çeşmeye, iki parmaklık bir boruyla aynı sudan alınabilirdi. Ancak bu çözüm tarzına Kirkille sakinlerinin karşı oldukları duyuluyordu.

Bu konuyu görüşmek üzere, bir Cumartesi günü, Belediye Meclis üyeleri Yılmaz KAVUŞTURUCU ve Yücel NAKİPOĞLU ile birlikte, Kirkille camii yanındaki kahvehaneyi açtırılıp, bir toplantı yapıldı. Kirkilleliler,

Kayarlı'ya iki parmak su vererek, komşu semt sakinlerini temiz içme suyuna kavuşturmanın kendilerini ilgilendirmedğini, sularının alınıp, bostanlarının susuz bırakılmayacağını, suyun kendilerine ait olduğunu ileri sürüyorlar; nihayet iki parmaklık bir boruyla alınacak ve pompaj yapılması söz konusu olmaksızın, tabii cazibe ile akıtılacak kadar bir su alınacağını bilmelerine rağmen direniyorlardı.

Taşharmanlar'dan Kayarlı Bağları'nın görünümü,
(Üstte Kastamonu ile Bartın Karayollarını birbirine bağlayan çevre yolu)

Kirkille'deki evlerin de hemen tamamının el değiştirmiş olması nedeniyle, mahalleye kırsal kesimden gelen yeni hemşehriler, yapılmak istenilenleri, köylerindeki bir sudan, komşu köyü yararlandırmamak biçiminde ve iki köy arasındaki bir su anlaşmazlığı gibi algılıyorlardı. Kirkille'ye yerleşenler, köy sularındaki kadim intifa hakkı gibi bir önceliğin, kentlerde olamayacağını ve kentlerdeki suların kullanımını düzenlemenin Belediyenin yetkisinde olduğunu bilmiyorlardı; bilmek de istemiyorlardı. Yasa gücüyle uygulamaya geçilebilirdi; ancak toplumsal gerginlikten çekinilerek, Kirkille suyundan Kayarlı'yı yararlandırma düşüncesinden vazgeçildi.

Kayarlı'ya bu kez, Sarıtopraklık'ta Uzunkır mevkiindeki şehir içme suyu şebekesinin en sonundaki uç noktadan, bir kilometre kadar boru döşenerek su verilmesi yoluna gidildi. Ancak o uç noktaya, şehirde tüketiminin fazla olduğu zamanlarda, birleşik kaplar esasına göre su çıkmıyordu. Bu nedenle, Kayarlı'dan geçen ve Kirkille'nin altında Bartın yoluyla birleşen karayolunun sağ tarafında, Manifaturacı Mehmet KONAK'ın tarlasının yanında, kaya dibinden çıkan, debisi çok az su Kayarlı'ya getirildi; sorun geçişi de olsa böyle çözümlenebildi.

A.Tokatlı Mahallesi'nin de içme suyu yoktu, Aralık/1973'deki yerel seçimler öncesi eski Başkan Ömer An, su borularını getirtmiş,

mahalleye inen yolun başına istiflemişti. İlk icraat olarak bu borular döşenip, temiz su verilmeli, mahalle ark suyu içmekten kurtulmalıydı. Bu hizmet Belediye Başkanı olur olmaz öncelikle gerçekleştirildi. Su işlerinin başında Hasan Usta (Hasan ÇAVDAR) vardı, çok başarılıydı ve maiyetindeki işçilerle, uyumlu bir ekip olarak çalışırdı.

Safranbolu'da elektrik şebekesinin uzanmadığı bir yerleşim yerinin kalmaması da ana hedeflerden birini oluşturuyordu. 1975 yılında Kayarlı Bağları'na, Akçasu mahallesi'ndeki itibaren direkler dikilerek, 2-3 Km kadar yeni iletim hattı tesisi edildi. Aynı yıl A.Tokatlı Mahallesi'nde de elektrik şebekesi, mahallenin iç kesimlerine, Çakaloğlu semtine ve Düz mahalle içlerine kadar yaygınlaştırıldı. Daha sonraki yıllar, Sülügölü, Dereköy, İsmetpaşa Mahallesi'nin kimi kesimleri ile Hacılar Pınarı ve Kurt Tepesi gibi uzak semtlere de Belediye olanaklarıyla yeni hatlar çekildi ve buralarda elektriğe kavuşturuldu.

Taşharmanlar'dan, Bartın Karayolu kenarından A.Tokatlı Mahallesi'nin görünümü

Elektrik İşletmesinin yetenekli ve eğitimli personelle takviyesine de gidildi. Bu amaçla elektrik hizmetlerinde görevli Mustafa ERDİNÇ, İller Bankası'nın açtığı bir kursa gönderildi. Adıgeçen ileriki yıllarda, Safranbolu'da elektrik hizmetlerinin unutulmaz emektarı Osman Ustanın (GÜLAY) emekli olmasından sonra, elektrik işlerinin sorumluluğunu üstlendi.

• BAĞLAR'A KANALİZASYON

Safranbolu'da tarihsel kent merkezinde kadim kanalizasyon şebekesi vardı, "algun" adı verilen taş döşeli kanallarla, atıklar Gümüş ve Akçasu derelerine akıtılıyordu. Emek Mahallesi dışında yeni yerleşim yerlerinde ve Bağlar'da ise fosseptik çukuru açmak zorunluluğu bulunuyordu. 1965 yılında Arslanlar İşçi Lokali hizmete açıldığında, Demir-Çelik İşletmelerine ait Mezbaha altına kadar uzanan özel kanalizasyon hattından başka, ayrıca Belediyenin yaptığı bir kanalizasyon çalışması yoktu. Oysa, öncelikle yeni yerleşim yerleri ile Bağlar'ın merkezi kesimlerinin kanalizasyona kavuşturulması bir zorunluluk haline gelmişti. Bu konuda halkın da çok yoğun istemleri ve yardım önerileri vardı. Nitekim, Hacımustabey sokak'ta ve Barış Mahallesinin kimi sokaklarında kanalizasyon, mahalle sakinlerinin katkılarıyla gerçekleştirildi.

1974-1975 yıllarında önce Dibekönü, Develik, Eriklik, Kavaklar semtleri ile Köyiçi, Müftüpinarı, Arslanlar güzergahına kanalizasyon büzleri döşendi; sonra İşçi ve Memur evleri ile Ataevleri başta olmak üzere Yeni Mahalle'nin tamamı, Belediye olanaklarıyla kanalizasyona kavuşturuldu. Kanalizasyon hizmetinden yararlanamayan semtlerdeki fosseptiklerin temizlenmesi amacıyla vidanjör teminine çalışıldı ve bu amaçla Turizm Bakanlığı, yarı bedeli ödenmesi kaydıyla bir vidanjör tahsis etti.

Verilen talimat uyarınca vidanjörün yarı bedeli olan 500 bin lira, Ağustos/1979 ayında Turizm Bankası'na yatırıldı. Aralık/1979 ayında da, Safranbolu'ya ayrılan vidanjörün bir başka belediyeye verildiği öğrenildi, çünkü kısa bir süre sonra, Ekim/1979'da siyasi iktidar değişmişti. 1980 yılı, parası ödenmiş vidanjöre sahiplenebilmenin çabası içersinde geçti, başarılı olunamadı; Eylül/1980'de görevim son bulduktan sonra da, Ankara'da aynı konuyla ilgilendim; ne yazık ki Bankaya yatırılan paranın iadesini sağlayabilmekten öte bir sonuç alınamadı.

• PAZAR YERİ DÜZENLEMELERİ

Safranbolu'da pazar yerlerini de ele almak gerekiyordu. 1970'li yıllarda Çarşı'da Cumartesi günleri, Safranbolu'nun kadim pazarı kuruluyor, Perşembe günleri de Kıranköy'de, nispeten daha hareketsiz bir pazar, küçük cami çevresinde ve sokak aralarında oluşmaya başlamış bulunuyordu. Trenle Zonguldak'a giderken, Zonguldak'tan önceki son istasyon Kilimli'de tren durduğunda, yan yana, sıra sıra çok düzenli beton tezgahlardan oluşan Kilimli pazarını pencereden görür, imrenirdim. Hilmi BAYRAMGİL'in CHP'nin Başkan adayı olduğu 09 Aralık 1973 seçimleri için, benim düzenlemem istenilen seçim bildirgesini hazırlarken, kendisine Kilimli'deki pazar yerinden bahsettiğimde, Sayın BAYRAMGİL'in de bu konuda farklı düşünmediğini öğrenmiş ve *"artık bu devirde satıcının yere oturması, alıcıların ve özellikle bayanların iki büklüm*

eğilip meyveyi, sebze yi seçmeye çalışması çok uygunsuz kaçıyor” dediğine tanık olmuş ve Çarşı pazarına beton tezgahlar yapımını programa almıştık.

Göreve başladığımın ilk ayları içinde Cumartesi pazarı konusuna hemen eğilerek, Mustafa-Nuri GEREDELİ kardeşlere, Safranbolulu teknik adamlar olarak bu konuda bir proje hazırlamalarını rica etmişim. Güzel bir proje düzenlediler, malzemesini ve finansmanını temin ettikten sonra, Eylül/1975'te Cinci Hanı'nın arkasında ve “eski tahıl pazarı” denilen alanda beton tezgahlar yapılarak, pazar yeri güzel bir görünüme ve alış veriş kolaylığına kavuşmuştu. Ayrıca Saraçoğlu evinin bahçesi de pazar yerine katılarak, geniş bir alan kazanılmıştı.⁽¹⁾

1970'li yıllarda yeni yerleşim alanlarına da pazar yeri gerekiyordu, bu amaçla İmar Planında İşçi ve Memurevleri ile Ataevler, Mithatpaşa Sitesi yakınındaki Belediye arsası pazar yeri olarak öngörülmüştü. Bu yerde hal binası ve dükkanları da olacak biçimde, beton tezgahlı modern bir pazar yeri yapımı programlandı, İmar İskan Bakanlığı'ndan 500 bin lira yardım sağlandı, tüm pazar alanı gölgelik olsun diye ağaçlandırıldı.

1979 yılında ihale açıldı, ancak yüklenici, tüm uyarılara karşın işi yürütemeyince, ihale feshedilerek, teminatı irat kaydedildi. 1980 yılı Martında Belediye personeliyle Pazar yerinin yapımına başlandı. Bu yatırımla ilgili olarak, aynı yerde yaptırılan, içersinde tuvalet ve zabıta bürosu da bulunan hal binası ise 3,5 milyon liraya tamamlandı ve mevcut 10 dükkanın, 5 yıllık kira ücreti peşin alınarak kiraya verilmesi ve 01.10.1979 tarihli Belediye Meclisi kararıyla da burada haftanın Salı günleri Pazar kurulması öngörüldü.

12 Eylül 1980 Harekatıyla Belediye Başkanlığı görevim son bulduktan iki ay sonra, yandaki duyuruda görüldüğü üzere, 11 Kasım 1980 Salı günü, Salı Pazarı hizmete açıldıysa da, ne yazık ki, bir türlü canlanamadı, halka

⁽¹⁾ Değişen ve gelişen sosyo-ekonomik koşulların zorlamasıyla, 2000'li yıllarda Cumartesi pazarı eski hareketliliğini yitirince, buradaki beton tezgahların kaldırılmasının ve özellikle Kazdağlıoğlu çevresine araçların park etmesi yasaklandıktan sonra, Cumartesi günleri dışında pazar yerinin otopark olarak kullanıma açılmasının, turizme sağladığı katkı açısından isabetli olduğunu kaydetmekte de yarar bulunmaktadır.

kolaylık sağlamak için, Pazar yerinden Bağlar'a, Emek'e ve hatta Misakimilli ve Çarşı'ya düşünülen Belediye otobüs seferleri ise gerçekleştirilmedi.

Herhalde yeni yönetimlerin, eski yönetimlerin başlattığı işleri sürdürmek ve geliştirmek konusundaki anlamsız isteksizliklerinden, Salı pazarı da nasibini almış olacak ki, Kiranköy'de, daracık sokak aralarında, hiç uygun olamayan koşullarda kurulan Perşembe pazarı geliştikçe, Salı Pazarı uzun süre hep sönük kaldı.

Perşembe Pazarı'nın kurulduğu Kiranköy'ün iç kısmındaki sorunlara, son vermek üzere, bu pazarın, Mehmet CEYLAN'ın Belediye Başkanlığı döneminde alınan çok doğru ve yerinde bir kararla Salı Pazarı'na kaldırılmasıyla, yıllar sonra da olsa çok isabetli bir uygulama gerçekleştirildi.

• İLK ÇOCUK PARKLARI

Safranbolu tarihsel bir kentti; yıllar öncesinin yaşam biçimini ve sosyal gereklerini sergileyen bir mimari dokuya sahipti. Bununla beraber, günün gereksinimlerini karşılayan kimi tesisler de, örneğin "Çocuk parkları", çağdaş kentler gibi Safranbolu'da da olmalıydı ve bu konuda yeni yerleşim alanları ile nüfusu yoğunluğu olan semtlere öncelik verilmeliydi.

Bu amaçla biri Arslanlar'da, Belediye Lokali bahçesinin arka kısmına, diğeri Emek Mahallesi'ne, iki çocuk parkı yaptırıldı; kaydırak, tahterevallı, salıncak ve benzeri, oyun ve eğlence araç ve gereçleri bu parklara yerleştirildi. Safranbolu'da bu konuda bir ilk gerçekleşmişti.

Emek Mahallesi'nde oturan, kendilerini ve ebeveynlerini tanımadığım, Gökşin ve Gökhan GÖK adlı iki kardeşten aldığım, mahallelerine yapılan çocuk parkına çok sevindiklerini ve teşekkürlerini bildirir yandaki 07.06.1976 tarihli mektup, o günler için böyle bir girişimin ne kadar gerekli olduğunu göstermiş ve çok mutlu olmuştum.

7.6.1976

Saygıdeğer
Büyüğümüz,
Ben Gökşin kardeşim
Gökhan size, kucak dolusu
sevgilerimizle teşekkür etmek
istiyoruz.

Emek Mahallesi Papaty
sokakta oturuyoruz. Mahallem
ze gösterdiğiniz ilgiye sonsuz
teşekkürler. Çocuk parkına
öylesine sevindikliği tarif
edemeyiz.

Tam Emek mahallesi
arkadaşlarımız adına en içte
sevgi saygı ve hürmetlerim
izi sunar, ellerinizden öperiz

Sevgilerimizle
Gökhan Gök - Gökhan Gök

• İLK TELEVİZYON YAYINI

Safranbolu ve Karabük'ün televizyon yayınlarından yararlanamadığı bir dönemde Belediye Başkanlığı görevine başladım. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun (TRT) ilk kez 31 Ocak 1968'de Ankara'da başlattığı televizyon yayınları, Türkiye'nin her tarafından seyredilemiyordu. Başlangıçta haftanın belirli günleri yapılan yayınlar, aktarıcılar ve büyük kentlere kurulan vericiler aracılığıyla yurt düzeyinde yaygınlaştığı sıralarda, 1974 yılında, Bolu çevresindeki aktarıcı veya vericiden gelen görüntülerin, Karabük ve Safranbolu'dan alındığı ve bu amaçla, Karabük Demir Çelik'te görevli mühendislerin çevrede ve bu arada Şahbalı mevkiinde, kaya üstünde gezip dolaşarak, ellerindeki cihazlarla araştırma yaptıkları söylentileri duyuldu.

Gerçekten bir süre sonra, sözü edilen araştırmaları yapan mühendislerden bir kaçı Belediye'ye geldiler, en güçlü görüntülerin yöremizde Safranbolu'da, mezarlığın altındaki kayanın başından alındığını, oraya toprak bir tepe üzerine, direk dikip, verici cihaz yerleştirmek istediklerini, ancak elektriğe gereksinim olduğunu, en yakın yerden bir hat çekilerek elektrik verilmesini istediler. Kurulacak tesisten Karabük dışında Safranbolu'nun da yararlanacağı ve tesisin Kıranköy ve Bağlar yönünde sinyaller göndereceği sözünü aldıktan sonra, en yakındaki elektrik direğinden itibaren 8 kadar direk dikip, iletim hattı çekilmesi ve 4-5 metre yüksekliğinde toprak bir tepe oluşturulması görevi, Belediye olarak üstlenildi ve kısa sürede de tamamlandı.

Safranbolu'da çok net olmasa da, çok karlı olsa da televizyon yayınları başlamıştı. Siyah beyaz yayın dönemi, büyük bir gereksinim karşılanmıştı. Bayilerde satın alınacak televizyon cihazı bulunamıyor, sipariş verilir, sıraya giriliyordu. O yıllarda gazetelerin yazdığı, "*Telekolik*" olma ve "*telemisafir*" kabul etme gibi olaylar, artık Safranbolu için de sözkonusuydu.

• MAHALLE SAYISI 19'a ÇIKIYOR

Belediye Başkanlığı görevime başladığımda, Safranbolu 14 mahalleden oluşuyordu. eskiden "*Şehir*", sonraları "*Çarşı*" olarak adlandırılan tarihsel kesimdeki 11 mahalle dışındaki diğer 3 mahalleden Bağlar ve Misakimilli mahalleleri geniş bir alana yayılmış bulunuyor, en sonuncu mahalleyi de, yeni iskan olunan ve önceleri "*215 Evler*" olarak bilinen Emek Mahallesi oluşturuyordu. Buranın, Bağlar ve Misakimilli mahalleleriyle sınırları belirlenip, 44 Evler'le birlikte tek mahalle olması, kısa süre içinde kaybettiğimiz Başkan Hilmi BAYRAMGİL'in, ne yazık ki ilk ve son kez katıldığı Belediye Meclisi'nin 24 Aralık 1973 tarihli toplantısında uygun bulunmuştu.

Bu arada, yeni yerleşim alanlarındaki yapılaşmalar ve gittikçe artan nüfus yoğunlaşması nedeniyle, Misakimilli ve özellikle Bağlar mahallesinin yeniden düzenlemesine gereksinme vardı. 1580 sayılı Belediye

Kanunu'nun 8 inci maddesi, bu konuda öncelikle Belediye Meclis kararını, sonra İlçe İdare Kurulu kararı ve Vali'nin onayını öngörüyordu. Bu amaçla, Hastarlar'daki yeni yerleşim alanları, Arslanlar'a kadar "Yeni Mahalle", Akbayır yöresi "Cemal Çaymaz Mahallesi" ve Aşağı Tokatlı semti de, aynı adı taşıyan ayrı bir mahalle olmak üzere, Bağlar Mahallesi'nin kendi dahil, 4 mahalleye bölünmesi uygun bulundu.

Bağlar Mahallesi bölünerek oluşturulan Yeni Mahalle'den bir görünüm

Öte yandan, Misakimilli Mahallesi'nin çevresinde de sürekli yeni yerleşimler olması nedeniyle, bu mahalle de çok genişlemiş; ayrıca mahallenin adı yıllardır Misakimilli olmasına rağmen, halk bu sözcüğü benimsememişti. Herhalde çok kişi, Arapça kökenli bu terimin anlamını da bilmiyordu; eski adı olan "Kıranköy" kullanılmaya devam ediliyordu.

Misakimilli, "Ulusal yemin veya sözleşme" anlamını taşıyan bir terim olarak, Kurtuluş Savaşı öncesinde, Erzurum ve Sivas Kongrelerinde alınan kararların, Osmanlı Meclisi Mebusan'ınca 28.01.1920 tarihinde onayına ilişkin yayımlanan bildirin adı olduğuna ve Misakimilli'yi gerçekleştirenlerin başında da "Atatürk" ve "İnönü" bulunduğu göre, Misakimilli Mahallesi'nin de, aynı adları taşıyan iki mahalleye ayrılması uygun olurdu.

Bu görüş ve öneriler, Başkanlık olarak Belediye Meclisi'nin 01.10.1974 tarihli olağan toplantısına sunuldu ve kabul edildi. İlçe İdare Kurulu'ndan geçirildikten sonra onay için Zonguldak Valiliği'ne gönderildiğinde, bir gün Vali Nihat Oğuz BOR aradı. Yeni oluşturulan mahallelerden birine "Atatürk" adının verilmesini doğru bulmuyordu.

Büyük Atamızın müstesna kişiliği ve benzersiz nitelikleri göz önüne alınıp, kişiliğiyle bağdaşabilecek çok büyük, çok görkemli, büyük önemi

ve değeri olan yerler veya tesisler için Atatürk adının kullanılmasının doğru olacağını söyleyerek, yeni oluşturulan mahalleye başka bir ad verilmesinin daha uygun düşeceğini bildirdi. Türkiye’de değinilen nitelikleri taşımayan yerler ve tesisler içersinde “Atatürk” adı verilenler çoktu; lakin Sayın Vali’nin görüşlerinde de haklılık payı yok değildi.

Bu nedenle tartışmayı gereksiz görerek, mahalle adının Atatürk yerine, “Barış” olarak onaylamalarını takdirlerine sundum; uygun gördüler. O sırada 20 Temmuz 1974 “Kıbrıs Barış Harekatı” yeni yapılmıştı; Başbakan Sayın ECEVİT’in sözleriyle, Kıbrıs’a sadece Türklere değil, Rumlara da barış getirmek için çıkmış olduğundan, Mahalleye güncel bir sözcük olan “Barış” adı verilirse, herkes tarafından benimsenirdi. Nitekim de öyle oldu.

Ancak, Safranbolu’da İsmetpaşa Mahallesi varken bir de “İnönü” mahallesi olmaz denilerek, yıllar sonra İnönü mahallesi’nin adının, 2006’da “Atatürk Mahallesi” olarak değiştirilmesi ve Kıranköy’ün dışında oluşturulan bir alana da “Misakimilli Meydanı” adının verilmesi çok ilginç bir uygulamadır. “Bir Safranbolulunun Penceresinden Safranbolu” kitabında ⁽²⁾ ve ondan daha önce, bu kitabın ilk baskısında geniş olarak anlatılan yukarıdaki gerçekler hiç okunmadığından ya da okunsa bile önemsenmediğinden, “Atatürk” adını vermeye ilişkin 30 küsur yıl öncesinin uyarıları, yıllar sonra geçersiz kalmıştır.

Bağlar Akbayır yöresinde oluşturulan mahalleye, Belediye Meclisine sunduğum öneri üzerine “Cemal Caymaz” adının verilmesi ise, bir vefa örneği sergileme amacına yöneliktir.

1947-1952 yılları arasında Safranbolu Belediye Başkanı olan Cemal CAYMAZ, Karabük Demir Çelik Fabrikaları santralından, Safranbolu’ya elektrik naklinde, Fabrika Genel Müdürü ile olan yakınlığından kaynaklanan kişisel girişimleriyle öncü olmuştur. Ayrıca evlere su bağlanmasını sağlayan şehir içi şebekenin kurulmasında da büyük çaba göstermiştir. Bu nedenlerle bir mahalleye adı verilerek, yıllar sonra da olsa, kendilerine karşı Safranbolu halkının kadirbilirliği gösterilmek istenilmiştir.

Öte yandan Çavuş mahallesine bağlı olan “Kirkille Bağları”nın da, ayrı bir mahalle olması düşünüldü. Çünkü Kirkille’nin, Çavuş Mahallesi ile arasında Hasandede Kayası ile Taşharmanlar gibi meskun olmayan kırsal

Cemal CAYMAZ

⁽²⁾ Kızıltan ULUKAVAK, Bir Safranbolulunun Penceresinden Safranbolu, 2007, Sayfa: 116-117

kesimler vardı. En önemlisi, Kirkille son yıllarda yazlık bir yerleşim yeri olmaktan çıkıp, sürekli oturlan bir semte dönüşmüştü. Bu nedenlerle, Çavuş Mahallesi'nden uzaktaki .bu semtin de, Belediye Meclisi'nce Başkanlık'ın önerisi üzerine, ayrı bir mahalle olması uygun bulundu.

KIRKİLLE MAHALLESİ

“Bir yolun iki yanına, tek sıra halinde dizilmiş evleriyle Kirkille, Kovboy filmlerindeki Amerikan kasabalarını andırır.”

(Bu yakıştıрма, çocukluğu Kirkille’de geçen Ahmet SERTEL’e aittir)

• CADDE VE SOKAKLARIN İSİMLENDİRİLMESİ

1580 sayılı Belediye yasasının, 15/31 inci maddesi gereği, sokaklara ad verilmesinde Belediye Meclisi kararı yeterliydi. Yeni mahalleler kurulmasıyla ilgili görüşmelerin yapıldığı 01 Ekim 1974 tarihli Belediye Meclisi toplantısında, ayrıca Kıranköy'den başlayıp, Hastarla'nın ortasından geçerek Arslanlar'a uzanan asfalta da, 1957'de o yolu yaptıran zamanın Kaymakamı Sadri ARTUÇ'a izafeten, aynı adın verilmesi de Belediye Başkanlığı'nca önerilmiş ve kabul edilmiştir. Böylece, Karabük-Safranbolu karayolunu yapan müteahhide, büyük bir yöneticilik basiret ve dirayeti göstererek ve yolun geçtiği güzergahta tarlası olan kişilere de bir bedel ödemededen, söz konusu yolu, ödeneği olmaksızın yaptırdığı bilindiğinden, Kaymakam Sayın ARTUÇ'a karşı Safranboluluların vefasız olmadıkları kanıtlanmağa çalışılmıştır.

Bu arada, Çarşı kesiminde otobüs durağındaki Kemerağzı'ndan itibaren, yukarı doğru uzanan ve evinin önünden geçen sokağa da, adını ve anısını yaşatmak amacıyla, beklenmedik bir anda ve çok genç yaşta

kaybettiğimiz Belediye Başkanımız HİLMİ BAYRAMGİL'in adının verilmesi de Başkanlıkça önerilmiş ve Belediye Meclisi'nce kabul edilmiştir .

Daha sonra 24 Şubat 1975 tarihli Belediye Meclisi toplantısında da, kimi sokaklara yeni isimler verildi. 1975 Nüfus Sayımı öncesinde, isim tabelaları sokak başlarına çakıldı. İşçi evleri 1. ve 2. sokak deniyordu; ancak çıkışa göre sağdaki ilk mı, sonraki mi 1. sokaktı, bilinmiyordu. Bağlara çıkışa göre bu sokaklara sırasıyla *Mutlu*, *Özgür* ve *Umut* adları verildi. Bu adlar o günlerde siyasal terminolojiye girmiş, çok kullanılan sözcüklerdi.

Bağlar Arslanlar'da, eski Belediye Başkanı Ömer AN'ın apartmanının önünden başlayıp Akbayır yönüne giden sokağa da, eski Başkanın mensup olduğu partiden esinlenerek "*Adalet*" adının verilmesi, Belediye Meclisine, Başkan olarak benim tarafımdan önerilmiş ve uygun bulunmuştu.

Bugün, o sokağın adı "*Adalet*" yerine, "*Ömer AN*" olarak önerilmeliydi diye düşünebiliyorum. Demek o günlerde, siyasal çekişmeler göz ardı edilip, ancak bu kadar demokrat olunabiliyormuş. Fakat, yerel siyasal çevrelerin, o dönemlerde bu kadarcık da olsa, olumlu benzer bir yaklaşım sergilemedikleri de herhalde unutulmamalıdır.

• SAFRANBOLU'YA KADASTRO GELİYOR

Safranbolu gibi yeni yerleşmelerin ve konut yapımı için kooperatifleşmenin çok yoğun biçimde yaşandığı bir ilçe merkezi için en büyük eksiklik, taşınmaz malların kadastro sununun yapılmamış olmasıydı. Her ne kadar, Belediye sınırları içersindeki taşınmazların tamamına yakını tapulu ise de, çaplı bir tasarruf belgesi yoktu; tapuda kayıtlı yüzölçümlerini gösterir miktarlar, gerçek yüzölçümlerinden çok farklı ve çok azdı. Bu yüzden sınırlara itibar edilerek işlem yapılmak gerekiyordu; özellikle ifraz ve parselasyon işlemleri için, taşınmazın sınır komşuları davalı gösterilerek, yüzölçümünü düzeltme (*mesaha tashihi*) davaları açılıyordu. Davalı komşu, açılan böyle bir davaya, bir anlam veremiyor, kuşku içinde kalıyordu.

Avukat sıfatıyla bunları bilen ve yaşayan bir kişi olarak Belediye Başkanı olduğumda, Safranbolu'ya kadastro örgütünü getirmenin yollarını araştırmaya başladım. Zonguldak İl'inde Çaycuma gibi, ancak 1944'te ilçe olabilmiş küçücük bir yere bile, birkaç yıl önce kadastro gelmiş, çalışmalarını bitirmiş ve başka bir yerde görev almak üzere, oradan ayrılma hazırlığına girmiş olduğunu öğrendim. Devrek Belediye Başkanı Hasan MEKİK kadastro nun, kendi ilçesine gelmesi çabasında olsa da, Tapu ve

Kadastro Genel Müdürlüğü nezdindeki girişimlerde Safranbolu öne çıktı. İleriki yılların TBMM Başkanı Zonguldak Milletvekili Cahit KARAKAŞ yardımcı oldu, Genel Müdür Galip ESMER, Safranbolu'yu tanıyordu; kadastro açısından önem ve önceliğini biliyordu, 1930'lu yılların ortalarında, Safranbolu'da Tapu Sicil Muhafızlığı yapmış, Demir Çelik Fabrikalarının bulunduğu yerin kamulaştırma işlemlerini yürütmüştü.

Safranbolu'da İLKSES - 25.02.1975

Çaycuma Kadastro Müdürü Erdoğan KEMER, Safranbolu'ya görüşme ve incelemelerde bulunmak üzere geldi; istemleri çok fazlaydı. Hepsi karşılanamazsa, sanki bu konuda tek yetkili kendisiymiş gibi, Müdürlüğünün Safranbolu'ya gelmeyeceğini de söyleyebiliyordu. Çok güç de olsa, sonunda anlaştık; ilgili yasa uyarınca, ücretleri Belediyece ödenen iki işçi görevlendirildi; Kaymakamlıkça tahsis edilen Kıranköy'deki eski ahşap ilkokul binasında, Nisan/1975'te Kadastro Müdürlüğü göreve başladı.

Çalışmalar, yeni yerleşmelerin ve dolayısıyla imar düzenlemelerinin en yoğun olduğu Hastarlar'nın bulunduğu İnönü Mahallesi ile Yeni Mahalle'den başlatıldı. Kadastro uzun yıllar Safranbolu'da görev yaparak, çok önemli, çok gerekli hizmetleri gerçekleştirdi. Daha sonra Karabük'ün kadastrouyla Safranbolu'nunki birlikte yürütüldü. Müdür Erdoğan KEMER, önce Safranbolu'da, sonra Karabük İlinde en uzun süre kalan kamu görevlisi sıfatını kazandı. Kendine özgü nitelik ve kişiliğiyle öne çıkan, sosyal girişimleri ve yaklaşımları ile tanınan Sayın KEMER, emekliliği sonrasında Safranbolu'da kalmakla hemşehrimiz de oldu.

• HASTARLA İÇİN YENİ İMAR PLANI

Belediye Başkanı olduğum sırada, imar düzenlemelerinin, 1967 tarihli, Prof.Dr. Gündüz ÖZDEŞ'e ait, Safranbolu-Karabük imar planına göre yapılması gerekiyordu. İller Bankası tarafından hazırlatılan, Safranbolu'yu konut ve yerleşim alanı; Karabük'ü iş ve ticaret merkezi olarak belirleyen bu plan, iki ilçe merkezini bir arada değerlendirmekteydi. Ayrıca, zamanın Zonguldak Valisi Nihat Oğuz BOR da, Safranbolu ve Karabük Belediyeleri

arasında, 1580 sayılı Belediyeler Kanununa göre, Belediye Meclislerinin kararıyla bir “Birlik” kurulmasını istiyordu.

Safranbolu olarak, hep Karabük’ün gölgesinde kalmaktan yakınıyorduk; böyle bir “Birlik” kurulursa, büsbütün Karabük’ün güdümüne girebilir; hareket alanımız daralabilir ve özerkliğimiz kısıtlanabilirdi. Valiliğin “Birlik” önerisini, bu görüşlerimi açıklayarak, Belediye Meclisi’ne sundum, beklediğim gibi kabul edilmedi. Aslında imar planı uygulamalarında da, imar planında öngörülenin aksine, iki kent arasında bir bağlantı olamazdı.

1974 yılında, Safranbolu’da çok büyük önem ve ivedilik taşıyan konu, özellikle Kıranköy ile Bağlar arasında, Safranbolu’nun eski tarım alanı Hastarla’da uygulanabilir bir imar düzenlemesine olan gereksinimdi. Bu bölgede, özellikle konut yapı kooperatiflerinin yoğun bir yerleşim istemi vardı. Buradan Karabük-Bartın karayolunun da geçmesi söz konusuydu.

Yürürlükteki imar planı bu gereksinimleri ve yeni düzenlemeleri içerecek biçimde en kısa sürede değiştirilmeliydi. İller Bankası’na başvuruldu, sonuç almak için, Genel Müdür nezdinde ağırlık koyarak, etken olabilmek gerekiyordu. Partisinden ayrılarak, 1973 seçimlerinde CHP’den Zonguldak Milletvekili seçilen, 12 Mart dönemi bakanlarından Cahit KARAKAŞ devreye girdi. Banka, imar planı değişikliğini Y..Mimar Müh. Baran İDİL’e, pazarlık yoluyla ihale etti. Adıgeçen imar planı uygulamalarında, aynı zamanda belediyeye imar danışmanlığı da yapacaktı.

Sayın İDİL’in hazırladığı ve Belediye Meclisi’nin Aralık/1974 olaganüstü toplantısında kabul edilen yeni plan düzenlemesi, Temmuz/1975 ayında İmar İskan Bakanlığı’nca onanarak uygulama konuldu. O sırada eski yerleşim alanları İşçievleri ile Memuerevleri ve Ataevler ile Emek mahallesi dışında, Hastarla’da her taraf boştu. Halen Kıranköy ile Arslanlar arasında görülen tüm yapılaşma, sadece ileriki yıllarda kat yüksekliğinin artırılması ve kimi yeşil alanların yerleşime açılması dışında, hep bu plana göre yapıldı.

Ayrıca, Belediye Başkanlığım döneminde gerçekleştirilmesinde başarılı olamadığım, aynı planda güzergahı belirlenmiş Karabük-Bartın yolu da, daha sonra iptal edildi. Yeri geldiğinde ayrıca değineceğim gibi, halen “Atasaray İş Merkezi”nin karşısındaki Anıt ve devamındaki çift şeritli yol, sözkonusu planda öngörülen Karabük-Bartın karayolu üzerinde olup, bu yolun Sadri Artuç caddesi kavşağından sonra, Yeni Çarşı içersinden geçip, Karayolları Şube Şefliği karşısında, Karabük asfaltına bağlanan kesimi, bulvar biçiminde çift şeritli olmaktan çıkartılıp, kent içi yola dönüştürüldü.

1980 öncesinde, imar planları üzerinde yapılacak değişiklikler, halen olduğu gibi Belediye Meclisi kararıyla uygulamaya konulamıyordu. En basit imar planı değişikliğine ait Belediye Meclis kararının bile, Kaymakamlık

ve Valilik aracılığıyla İmar İskan Bakanlığı'na gönderilerek, İmar Planlama Genel Müdürlüğü'nce onaylanması gerekiyordu. Safranbolu gibi bir ilçe merkezi belediyesinden İstanbul, Ankara gibi metropol belediyelere ve hatta 2.000 nüfuslu bir köy belediyesine kadar, tüm belediye imar planlarının aynı yerde onay için sıraya girmesi, büyük sıkıntılar yaratıyor; uzun süreli gecikmelere yol açıyordu.

Öte yandan, yine 1980 öncesinde, Belediye Başkanı olarak çalmadık kapı bırakmaksızın, siyasal yolları da kullanarak herhangi bir imar planı değişikliği, Ankara'da en erken 6 ayda onaylatırılabilirken, Safranbolu'daki bir konut kooperatifi başkanının, mevzii bir imar planı düzenlemesini, Belediye Meclisince kabul edildikten 20 gün sonra, İmar İskan Bakanlığı'nca onaylanıp Safranbolu'ya gönderilmesini sağladığına tanık olduğunda da, bunun kabul edilebilir bir açıklaması bulunamıyordu.

Turgut ÖZAL'ın Başbakanlığı döneminde, 1980'li yılların ortasında imar planı düzenlemelerinde, Bakanlıkça onay zorunluluğu kaldırılarak tüm yetkinin Belediye Meclislerine bırakılması, hiç kuşkusuz büyük kolaylık ve çabukluk sağlamıştır. Ancak bu kez de, imar planları üzerinde, yerel siyasal güçlerin etkinliğinden yakınmaya başlandı.

Aslında bu örnekler, her iki yöntemin de sakıncalarını göstermekte ve dolayısıyla imar planı düzenlemelerindeki sorunları en aza indiren ve kamusal yararı öne alan yeni bir yöntemin uygulamaya konulmasını gerekli kılmaktadır. Hiç kuşkusuz “*şehircilik*” üniversitelerde ayrı programları olan bir bilim dalıdır; ranta dayalı hesaplar ve siyasal kayırmalar, bilimsel gerçekleri ve kentsel gereksinimleri göz ardı ettirmemelidir; ama ettiriyordu. ⁽³⁾

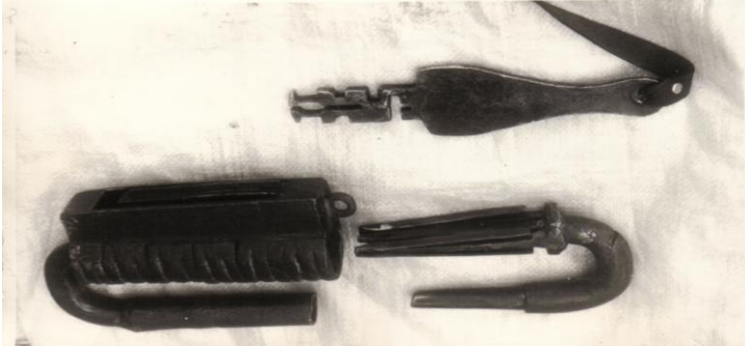
Bu arada, uygulayıcılar imar planlarına bağlı kalmayı ve keyfiliğe kaçmamayı da ilke edinmelidir. Örneğin, halk oyu ile değil, atamayla gelmiş yönetimler döneminde, tarihi Hükümet Konağı'nın silüetini tamamen bozacak biçimde, Safranbolu Kalesi'ne çok katlı lojmanlar oturtulmuştur. Arslanlar gibi kentin en mutena yerindeki, o güzelim bahçeli Kaymakam lojmanı terkedilip, Hükümet binasının yakınına yeni bir lojman yaptırılmıştır.

Böylece yetkililer, “*ben isterim; olur*” anlayışıyla hareket etmişler; ancak bu olumsuzluklar da, onların mirası olarak kalmıştır.

⁽³⁾ Bir yerel televizyonda, merkezi bir yerdeki büyük ve çok değerli bir arsanın sahiplerine, “*arsanızın yarısını Belediyeye hibe edin, aksi takdirde tamamını yeşil saha yaparız*” denilerek yarısının ellerinden alındığını, bu işlemi gerçekleştiren en yetkili ağızdan dinlediğimden kulaklarına inanmadım. Oysa bir alan, ancak kentsel gereksinimler gereği yeşil saha olmalı, değilse imara açılmalı ve güdülen amaç ne olursa olsun, asla pazarlık konusu yapılmamalıydı. Bunu yapan da, becerikli yönetici olarak tanımlanmamalıydı.

• VAKIF ESERLERİN ONARIMINDAKİ SORUNLAR

Belediye Başkanlığım sırasında, Safranbolu'da çok değerli vakıf eserler olmasına karşın Vakıflar İdaresiyle diyalog ve işbirliği kuramamanın hep üzüntüsü içersinde oldum. Özellikle Cinci Hanı'nın restorasyonuna ilişkin olarak 01 Ekim 1975 tarihli Belediye Meclisi kararına da uyararak Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde yaptığım temaslar olumsuzlukla sonuçlandı. Kendisiyle görüştüğüm zamanın Vakıflar Genel Müdürü'nün, "siz Cinci Hanı'nı bırakın, Safranbolu'da cami, türbe yok mu, onları onaralım" demesi çok ilginçti.

Cinci Hanı'nın 17 nci yüzyıldan kalma ilginç asma kilidi ve anahtarı

Oysaki onarmaya kalktıkları camileri, başta Köprülü Mehmet Paşa Camii olmak üzere, o yıllarda ellerine yüzlerine bulaştırıyorlardı. Köprülü Camiinin onarımı 1970'li yılların başında ihale edilmiş, bir süre sonra yüklenici işi bırakmış, üç yıl kadar hiçbir iş yapılmamıştı. 1975'lerde cami, minaresinin yarısından üst tarafı olmayan bir görünümdeydi. Minareyi halk para toplayıp yapmak istediğinde de, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu, haklı olarak Belediye'den böyle bir onarıma izin verilmemesini istiyordu.

Aslında Vakıflar İdaresi'nin onarım ihalesini verdiği yükleniciler, en bilgisiz, en yeteneksiz ve en önemlisi tarihsel bir esere karşı saygısız ve acımasız kişilerdi. Köprülü Camii onarımının, 1970'li yılların ortalarında beceriksiz ellerde bir üzüntü kaynağı olmasının yanı sıra, 1980 yılı başında tekrar ihale edildiğinde ise, içler acısı bir durumla karşılaşıldı. Kubbe onarımı, boya işleri, sıva üstü tarihi yazı ve motiflerin, kalem işlerinin fotoğraf ve rölelerinin çıkartılması, duvar çatlaklarının giderilmesi, 430 bin liraya ihale edilmiş, camiin içine basit bir iskele kurulmuştu.

Mustafa
GÜMÜŞGİL

Duvar çatlaklarının dışarıya iskele kurularak onarımı gerekirken, içerden sıvanmakla yetinilmesi ve tarihsel bir yapıya gösterilmesi gereken özenden yoksun biçimde, kara baltacı usulü onarıma kalkışılması üzerine, Belediye Mühendisi Mustafa GÜMÜŞGİL'e, Camiye gidip duruma el atmasını istedim.

Mühendis Mustafa GÜMÜŞGİL hazırladığı 13.02.1980 tarihli raporda, ihale konusu işlerin, yüksek orandaki bir indirim sonucunda belirlenen ihale bedeli olan 430 bin liraya yapılamayacağını, 15-20 metre kubbe yüksekliği olan cami içinde 5-6 kademeli iskele kurulmasının gerektiğini, bunun tek başına 350 bin lira dolaylarında maliyetinin olduğunu, ihale konusu işlerin en az 1,5 milyon lira mali portesinin bulunduğunu ve yüklenicinin bu koşullarda işi devam ettiremeyeceğini, caminin çok uzun süre ibadete kapalı kalacağını belirtiyordu.

Ayrıca aynı raporda, Safranbolu tarihsel sit bölgesindeki böyle bir onarım için Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'ndan gerekli iznin alınmadığının da bildirilmesi üzerine, yüklenicinin çalışmalarını durdurup, işten el çektirilmesini sağlamayı görev bildim. Ancak, başta Cinci Hanı olmak üzere, Safranbolu'daki vakıf eserleri, kaderine terkedilmiş bir konumdan bir türlü kurtaramadım.

Safranbolu'da camilerin ve özellikle Cinci Hanı ile Yeni Hamam'ın Vakıflar İdaresi'nce restorasyonu için, 1980'li yılların ikinci yarısını ve Karabüklü hemşehrimiz Şener MACUN'un Vakıflar Genel Müdürü olmasını beklemek gerekecekti. Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nda beraber çalışmak ve kendilerini yakından tanımak fırsatını bulduğum Sayın ŞENER'in, büyük tarihsel değer taşıyan vakıf eserleri onartıp, yenileyerek Safranbolu'ya kazandırmaktaki katkısı, her türlü övgüye ve takdire layık, şükranla anılacak hizmetlerdendir.

Safranbolu'nun tarihsel ve anıtsal nitelikteki eserlerinin bir bölümü
(Görünüm Hasanedede Kayası'ndan)